

Yd
5392

h.1

h. 118, 27
(3.)

1

Yd
5392

MEMORABILIA
QVAEDAM
SALFELDIAE CIVITATIS
III. RECENSERE

PERGIT
ET
SIMVL
AD

SCHOLAE LVSTRATIONEM
A. D. XIX. MAI.
FVTVRAM

EXCELLENTISSIMOS
AC

SPECTATISSIMOS

INSPECTORES

PATRONOS

ATQVE

FAVTORES

INVITAT

IO. MELCHIOR LOCHMAN
RECTOR.

SALFELDIAE, LITTERIS WIEDEMANIANIS.

MEMORABILIA

SALFEDIAE CIVITATIS

IN MEMORIAM

SCHOLAE PASTORALIS

A. D. M. D. C. C. C. C.

EXCELLENTISSIMOS

INSPECTORES

IO MELCHIOR JOCHMAN
RECTOR

SALFEDIAE, ANNO W. L. D. M. D. C. C. C. C.

Quoniam fuerunt, qui in indaganda origine Salfeldiae ciuitatis monumentum illud Erfordiae repertum nobis non fuisse negligendum dicerent; iam ipsam lapidis inscriptionem adjicere, et quae iure contra dici possunt, breuiter addere lubet. Est vero haec:

LULLVS ANGLVS NATIONE DIACONVS ECCLESIAE MOGUNTINENSIS OPPIDVM SALSVELDIAM IN HONOREM B. VITI ET BONIFACII AMPLIAVIT ET MVNIVIT ANNO CHRISTI REDEMTORIS ET SALVTIFERI DCCLXIII.

Ex dissensu Sagittarii in Antiq. Duc. Thur. L. II. C. III. §. IIX. et Schlegelii in Schediasm. de Num. Salsfeld. cum ille lapidem Erfordiae in monte S. Petri, hic in Mariae sano repertum dicat, litem, vti Verpoortenus fecit in Initiis Salsfeldiae, non dijudicauerim. Recte vero hic ipse monuit, DCCLXIII Lullum non amplius Diaconi sed Archiepiscopi Moguntini munere functum fuisse, vrbiumque muniendarum potestatem tunc temporis penes Episcopos fuisse negat. Accedit, quod Pipinus adhuc vixit, cuius aetate anni a Christi natiuitate raro numerati sunt, et ipsa, quibus vsus est artifex, verba, plane incultum monachi cuiusdam ingenium redolent. Haec in causa fuerunt, cur monumentum Erfordianum silentio praetereundum putauimus.

Succedant huic argumento, alio loco pluribus exponendo, litterae Honorii Pontificis, quibus Benedictinorum monasterio, extra Salsfeldiae moenia in Petrino monte olim sito, concessa beneficia confirmauit. Sequemur, vti nuper monuimus exemplar Aquilinum; ita tamen, vt varias lectiones ex Libii Salsfeldio gr. Schlegelii Sched. de Numis Salsfeld. Hoennii Histor.

itor. Coburg. et Schamelii descript. Monaster. subijciamus. Sane sibi sapere visus est Aquila, si diphthongis loco vocalium simplicium, quas sine dubio in autographo reperit, et Hoenius recte retinendas arbitratus est, vteretur.

¹Confirmatio Honorii ²P. P. ³supra abbatiam et electionem Abbatis in **Salvest** secundum quod institutum est a Patre nostro ⁴Annone et a ⁵Sifrido Archiepiscopo Moguntino, et incorporatio super Parochiam Nauhofen et Crölip et quod nullus in territorio ⁶dominii Orla, vel ⁷in iurisdictione domini Abbatis ⁸Ecclesiam sine consensu domini Abbatis fundat, siue consecret, neque canes pascantur, nec venatoribus stipendia dentur.

Honorius Episcopus seruus seruorum Dei ⁹charissimo in Christo filio ¹⁰Waltherio Salfeldensi Abbati, et omnibus post eum ¹¹regulariter promouendis in perpetuum.

¹²Quoniam dignitas et auctoritas Apostolicae sedis, ¹³cui domino dispensante praesidemus ad hoc ¹⁴maxime spectat, vt vniuersae ecclesiae per totum mundum inde ¹⁵prospiciatur, et cunctae congregationes et ¹⁶loca sanctorum per illam disponantur ¹⁷et stabiliantur ac defendentur, ¹⁸notum facimus omnibus filiis nostris cunctis scilicet

I. Hanc epigraphen, quae sine dubio ex ingenio monachi cuiusdam, cui tabularii cura demandata fuit, prodiit, vt, vel ad finem inepta verborum consecutio docet, praeter Aquilam Libius habet et Schamel. 2. Papae II. 1. lib. 3. *super Lib.* 4. *Hannone* idem. 5. *Sigefrido* idem. 6. *dominii* exsulata a Lib. MSc. 7. in deest ap. Lib. 8. *ecclesiam fundat* desiderantur ap. eundem. 9. *kariffimo* Hoen. 10. *Wathario* Hoen. adiecta voce *Walthero*, vncellis inclusa, Schleg *Walthero*. 11. *regulariter* deest ap. Lib. et Scham. 12. Lib. Schleg. et Scham. *Quando*. Hoen. *Quemadmodum*. 13. Hoen. *Quam Deo dispensante possidemus*. 14. Scham. *maximum*. 15. *prospiciat* Hoen. 16. *loci* Schleg. 17. *stabiliantur* — *defens.* desunt, ap. Hoen. 18. Hoen. *notum vobis omnibus*. 19. apud

scilicet fidelibus Christi ¹⁹ et volumus pro remedio anime nostrae, et pro ²⁰ intercessionem sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, ut locus eorum et ²¹ Abbatia, quae vocatur ²² Saleveld ita permaneat, et confirmetur secundum quod eam instituit Venerabilis Anno Archiepiscopus coloniensis constructor eius et cooperatores eius Sigefridus ²³ Moguntiensis Archiepiscopus, in cuius ²⁴ Parochia sita est super fluvium, qui ²⁵ Sala dicitur. Volumus ²⁶ ergo et sub interminatione perpetui anathematis constituimus et precipimus, ut locus ille perpetua pace sit stabilis et quietus, et ab omni ²⁷ violentia et ab omni ²⁸ perturbatore et iniurioso tutus et munitus. Monachi, qui ²⁹ inibi ³⁰ sunt, secundum ³¹ regulam S. Benedicti vivant, et secundum ³² consuetudinem Coenobii Sigeburgensis et habeant liberam Electionem de Abbate suo, ³³ si fuerit inter eos, qui dignus sit esse Abbas, eligant eum. Sin autem ³⁴ de Coenobio Sigeburgensi, unde consuetudinem habent Abbatem accipiant, quem et constitutum nullus ad aliquod curiale ³⁵ servitium constringat. Res et possessiones ipsius loci, quas venerabilis Anno vel alii Episcopi et fideles illuc tradiderunt, et ³⁶ adhuc tradituri sunt ³⁷ auctoritatis nostrae Banno confirmamus. Parochiam, quae dicitur ³⁸ Nuinhoven et Parochiam

E 3

19. apud Hoen. etiam. 20. Scham. interesse. 21. Hoen. Abbatia. 22. Lib. Salselt, sic et scham. 23. Moguntinensis Hoen. et Scham. 24. Parochia Hoen. 25. dicitur Sala Schleg. et Hoen. 26. Hoen. etiam. 27. sic et Hoen. ceteri violatione. 28. ceteri perturbatione. 29. sic et Hoen. cet. ibi. 30. deest ap. scham. 31. regulas Hoen. 32. consuetudines idem. 33. si dignus sit, qui inter eos fuerit, eligant, Hoen. 34. sic et Hoen. ceteri sin autem non. 35. deest apud Hoen. 36. me legit Schamel. 37. auctoritate nostri banni est ap. Hoen. 38. Nuinhoffen Lib. Nuinhoffen. Schleg. Nuinhoffen Hoen.

chiam quae dicitur³⁹ Crolup et alias omnes Parochias et Ecclesias, quae sunt in illa terra locus ille sub iure suo firmiter habeat, sicut venerabilis Anno disposuit, et nullus in illa prouincia vel⁴⁰ Ecclesiam construat, vel consecret sine Abbatis consensu. Et⁴¹ quoniam gens illius terrae prius quam⁴² eam Venerabilis Anno Archiepiscopus per illud coenobium, et per alias quas construxit Ecclesias, aggressus est, pagana fuit, et adhuc semipagana videtur, concedimus et damus auctoritatem, sicut idem Anno⁴³ Archiepiscopus et Sigefridus Archiepiscopus testamento fanxerunt, vt Abbas illius loci, et monachi, quos ad hoc⁴⁴ procurauerit, habeant ibi potestatem praedicandi verbum⁴⁵ Domini, baptizandi, sepeliendi, infirmos visitandi, ⁴⁶ confessiones percipiendi, vt scintilla Christianitatis, quae per eos adhuc⁴⁷ ibi viget nequaquam extingatur, sed magis ac magis ad honorem sanctae ac summae⁴⁸ et indiuiduae Trinitatis accendatur. Montem, qui dicitur⁴⁹ Choburg cum omnibus praediis ad eum pertinentibus Monachi Salveldenses possideant, et villam quae dicitur⁵⁰ Scurinueldin et aliam⁵¹ quae dicitur Sidemaresdorp et mercatum⁵² quod est in⁵³ Moyderim et praedia cuiusdam⁵⁴ Reginoldi quae prope ad **XII.** mansos ibi habent, et alibi villam⁵⁵ vnam quae dicitur

39. Lib. Crolup. Crolip. et Schada. Hoen. 40. Ecclesia Scham. 41. quemadmodum Lib. Schleg. Schamel, quoniam etiam Hoen. habet. 42. eam est et apud Hoen. desideratur ap. Lib. et Schleg. 43. Episcopus Scham. 44. sic et Hoen. ceteri procurauit. 45. ceteri Dei. 46. omisit Hoen. et loco sibi habet et. 47. ibi omisit Schleg. 48. ac Libius. 49. Coburg Lib. Koburg Hoen. 50. Lib. Seurinueldin. Schleg. Seurinueldin. Hoen. Scheuerfeld. 51. quae dicitur deest ap. Lib. et Scham. 52. qui Schleg. 53. Moderim Lib. ceteri Hoen. Meydere. 54. Reginoldi Hoen.

citur Imina cum molendino et omnibus vtilitatibus suis.
 Nemus et siluam quae quondam ad Cameram pertinuit,
 sicut Archiepiscopus Anno ⁵⁶ contradidit ita habeant
 cum omnibus villis et noualibus ⁵⁷ inibi ⁵⁸ elaboratis, ⁵⁹ et
 si quis a temporibus eiusdem Annonis Archiepiscopi vs-
 que nunc aliquod ibi nouale sine Abbatis licentia ⁶⁰ vsur-
 pavit, vel deinceps vsurpare voluerit, ⁶¹ ni resipiscat,
 et nisi ⁶² sanctis Apostolis Petro et Paulo et eorum Mona-
 chis sua recognoscat, sit Anathema in perpetuum. Si-
 militer et de illis censemus, qui decimam illam, quae
 per terram ⁶³ datur de singulis mansis cum duobus tan-
 tum modis vel auferre vel subtrahere ⁶⁴ voluerint mo-
 nachis illis, ⁶⁵ quia specialiter dos Monasterii est, et
⁶⁶ cotidiana ⁶⁷ Domino militantium ⁶⁸ inde sunt ⁶⁹ procu-
 rata stipendia. Nullus ergo Episcopus, ⁷⁰ nullus Episco-
 pi ⁷¹ villicus ⁷² nullus miles amplius de illa decimatione
 se intromittat, si voluerit Ecclesiae matris gremio con-
 foueri. Interdicimus etiam in nomine patris et filii et
 Spiritus Sancti, vt in bonis monasterii secundum con-
 suetudinem prouinciae illius neque canes pascantur,
 neque stipendia venatoribus dentur, nec Episcoporum
 nec aduocatorum nec aliorum quorumlibet hominum
 violentia locus ille grauetur et opprimatur. ⁷³ Infit ibi
 vinea Domini ⁷⁴ Sabaoth, quae per nos et successores
 nostros

55. *nam* deest ap. Lib. Schleg et Scham. 56. *conuentus dedit* Hoen, *contradidit*
 Scham. 57. *ibi* Scham. 58. *elaboratis* deest ap. Hoen. 59. *etsi* Scham.
 60. *vsurpauerit* Schl. 61. *nisi* Hoen. 62. *Sanctis* deest ap. Hoen. 63. *illam*
adjec. Hoen. 64. *voluerit* Hoen. 65. *quod* Hoen. 66. *cotidiano* Scham.
 67. *Deo* Hoen. 68. *inde* deest, ap. Lib. Schl. et Scham. 69. *procuranda* Hoen.
parata Scham. 70. *nullius* Hoen. 71. *filii* Hoen. 72. *nullius* Hoen.
 73. *Cum sit* lib. et Schl. *Vt sit* Hoen. 74. *Sabaoth* Hoen.

75. *muni-*

nostros⁷⁵ munita et septa sit intus et foris, vbi Martha possit ministrare, vbi Mariae detur vacare, et videre⁷⁶ quoniam suavis est dominus, vbi gloria in Excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis et⁷⁷ pro nobis et pro omni populo Domini et nostro saepius et⁷⁸ audiatur et⁷⁹ percantetur. His⁸⁰ constitutionibus et illud⁸¹ subijcimus et auctoritatis nostrae banno cunctis fidelibus notificamus, quod quidam ingenuus vir⁸² nomine Adelbertus de⁸³ Conice⁸⁴ et vxor eius nomine Christina pro remedio animarum suarum et⁸⁵ parentum⁸⁶ et affinium suorum tradiderit Domino et Apostolis eius Petro et Paulo ibi in Salevelde praedia sua quaecunque⁸⁷ habuerunt in⁸⁸ illa terra, quae dicitur Oria videlicet in⁸⁹ Conice in⁹⁰ Buoche in⁹¹ Brisennice et in⁹² Quezinn et alibi vbicunque jacent, cum⁹³ omnibus⁹⁴ appendiciis et vtilitatibus suis viis et⁹⁵ inuis exitibus et reeditibus, agris et siluis, terris cultis et incultis, aquis, aquarum⁹⁶ decursibus, molendinis, pratis, pascuis et familiis. Haec omnia eo jure tradiderunt, vt quicumque est Abbas Salefeldensis habeat sub manu sua ipsorum bonorum advocatiam, et cuicumque voluerit committat⁹⁷ eam sine beneficio et sine alicuius haeredis successione et ex ipsis bonis⁹⁸ nullus habeat beneficium praeter eos homines,

qui

75. munita et non extant ap. Hoen. 76. quam ceteri. 77. pro nobis et def. ap. Scham. 78. auditur Lib. 79. percantatur Schl. saepius precantetur Hoen. percontatur Scham. 80. consuetudinibus Scham. 81. adjicimus Scham. 82. nomina deest ap. Hoen. 83. Conico Lib. et Schleg. Konz Hoen. 84. ex Schleg. 85. parcutum Scham. 86. et — et def. ap. Hoen. 87. habuerunt Lib. Schl. Scham. 88. illa deest ap. Hoen. 89. Conitze Lib. et Schl. Konz Hoen. Coniza Scham. 90. Boullio Lib. et Schl. Buche Hoen. Buchio Scham. 91. Brisennice Scham. 92. Guezina Hoen. 93. omnibus deest ap. Hoen. 94. appendiciis et defunct ap. Scham. 95. in viis Scham. 96. decisonibus. Hoen. 97. ea Lib. Schl. Scham. 98. nullis Hoen. 99. ita

qui excepti sunt cum suis beneficiis quando ista facta est delegatio. Qui autem ex familia⁹⁹ ita¹⁰⁰ traditi sunt, ut vocentur¹⁰¹ seruiantes sint liberi ab omni aduocatorum oppressione, et habeant jus suum secundum eos seruiantes, qui sunt ex Abbacia¹⁰² S. Michaelis in Siegeberg, et ex Abbacia S. Panthaleonis in Colonia. Qui autem ita delegati sunt, ut sint sicut¹⁰³ fuerunt tantum ex familia,¹⁰⁴ tali iure potiantur, ¹⁰⁵ ut quicumque eorum ¹⁰⁶ culpabilis in iudicio pronuntiatur cum XXX. tantum denariis¹⁰⁷ emendetur et eorundem denariorum medieta-tem, h. e. XV. persoluat. Ipse vero praenominatus miles A delbertus et coniux eius Christina habeant aduocaciam ipsorum praediorum, et ipsa praedia cum omni utilitate¹⁰⁸ sua quam diu viuunt, nisi sponte voluerint ea dimittere. Post mortem autem amborum Abbas et fratres sui ea libere et potestatiue possideant in Elemosinam et utilitatem monasterii et pauperum et ¹⁰⁹ hospitem Christi. Si quis ¹¹⁰ haec infringere vel violentiam aliquam his decretis inferre voluerit, sciat, ¹¹¹ se per auctoritatem Apostolorum Christi Petri et Pauli, et per ¹¹² nostrae potestatis bannum anathemate et igne perpetuo cum omnibus iniquis et raptoribus et inuaforibus ¹¹³ damnatum, nisi cito poenitentia digna commotus respiscere curauerit.

Data Laterani VI. ¹¹⁴ Kal. Martii per manum
¹¹⁵ Dilmarici Cancellarii et ¹¹⁶ Bibliot. Sanctae
 F R-

99. ita deest, ap. Schleg. 100. editi Hoen. 101. Seruiantes — Seruiantes desunt ap. Scham. 102. S. — S. desunt, ap. Schl. 103. fuerint Lib. Schl. 104. pro tali leg. ecclesie Hoen. 105. et Hoen. 106. culpabiliter Hoen. 107. emendet Hoen. 108. sua deest ap. Lib. Schl. et Scham. 109. hospitii Lib. Schl. Scham. 110. hanc Lib. Schl. Scham. hoc Hoen. 111. semper leg. Schl. 112. nostrum Scham. 113. damnandum ceteri. 114. Vial Hoen. 115. Dilmarici Hoen. 116. Bibliotheca.

Roman. Ecclesiae anno ab incarnat. Domini
 clcXXVI. Indict. III. Pontificatus Domini Ho-
 norii P. P. H. Anno II.

Infra manu Aquilae scripta sunt, quae sequuntur: Haec
 bona fide descripta sunt ex Autographis studio et opera M. Da-
 vidis Aquilae Pastoris et Superintendentis Ecclesiae Saluelden-
 sis Anno Christi 1603. 28. Martii.

Inter Memorabilia Salfeldiae ciuitatis referimus adhuc ad
 annum nonum seculi sexti decimi patrocinium Academiae Wit-
 tebergensis, quod inter alios in se suscepit Georgius, Abbas
 Salfeldiensis, cuius mentionem facit Sennertus in Athenis p. 27.
 his verbis:

Sub-Conferuatorium Abbatis Salfeldensis.

Georgius, Dei gratia, Abbas monasterii S. Petri Salfel-
 densis, etc. Dnn. Praeposito, Decano, Scholastico et Cantori
 Ecclesiae Collegiatae omnium Sanctorum in Wittenberg, nec
 non Decano Collegiatarum Ecclesiarum in Zerbst vices suas
 committit, quod ad executionem literarum Apostolicarum,
 Iulii Papae, Dat. Salfeld in monasterio et abbatia ibid. Anno
 cio MDIX. 12. Septembr.

clbDXXV.

Direpto Benedictinorum monasterio, Senatus Nudipe-
 dum domum inuestigauit, bonorumque commentarium ad E-
 lectorem misit his verbis: *Die Keynod der Barboffen Moenche hier zu
 Salfeld haben wir besichtiget und eigentlich inuentiren lassen, und dy ins
 Radis Geworsam genommen, bis so lange Ewr. Fürstl. Gnaden uns Befehl
 thun wie hinfürder damit soll gehandelt vverden, und schicken E. F. G.
 hierüber des Inuentariums eine Copey, wie denn E. F. G. diese von uns
 begehrt hat, und seyn E. F. G. allezeit mit unterthaenigen Gehorsam zu dy-
 nen willig.* Dat. Mittwoch nach Iudica Anno 1525.

E. F. G.

unterthaenig gehorsamer
 der Rath zu Salfeld.

clbDXXVI.

c1bDXXVI.

Salfeldiae Casmirum Marchionem Brandenburgicum conuenisse Landgrafium, et quae tunc temporis decreta sint, commemorat Seckend. in Hist. Lutheranismi. L. II, §. 15. add. r. Eodem anno Georgius Abbas per donationem inter viuos bona monasterialia tradidit Comiti de Mansfeld.

c1bDXXVII.

Duo Senatores cum Bartholo, qui a scriniis senatus fuit, Wittenbergam ad Lutherum missi sunt petitem, vt Salfeldiensibus Casp. Aquilae opera ad docendam veram religionem vti liceret. Libius quidem anno demum 1529. ad munus suum accessisse refert Aquilam, sed cum hic in praefatione Catechismi, quem Nobili de Brandenstein 1547 dedicauit, se iam viginti annos iuuentutem ad pietatem formasse dicat, facile apparet, quo anno ad Salfeldienses accersitus sit.

Aquilae vitam 1718. M. I. Auenarius in epistola ad Io. Martin. Schamelium delineauit; vberius eam exposuit Io. Gottlieb Hillingerus 1731 in libro, quem Memoria Aquilina inscripsit; luculentissime vero Christian Schlegelius in *dem ausführlichen Bericht von dem Leben und Tod Caspari Aquilae*, qui liber quaternis prodiit Lips. et Francof. 1737. Hic potissimum ex Eberi Calendario, cui Dauid Aquila, Caspari filius multa singularia de patre suo adscripserat et ex schedis G. Friderici Aquilae, Caspari nepotis vitam aquilinam exornauit. Quam quidem exactiorem nobis sine dubio exhibuisset, si et vti potuisset bibliis ipsius Aquilae, quae hic dono acceperat a Nobili a Dolzig, vbi iste ad finem cuiusque fere libri adiecit, quae iucunda sibi, quae tristia, et quando, acciderant. Meminit quidem eorum Schlegelius p. 149. Sed, quae in libri titulo ad laudem Aquilae a Lutheri manu putat scripta, non huius sunt, sed Dauidis Aquilae, et ita legenda: Testimonium Lutheri de charissimo meo patre (non *puta*, vt habet Schleg.) M. Casp. Aquila, Pastore, et Superintendente Ecclesiae Saluendensis diligentissimo lectore scriptorum prophetorum et apostolicorum: *Wann die Bibel verbrannt vvereder auf der Welt nit mehr zu finden vvere, so vvolts ich sie*

bei dem Aquila finden. Nobilis a Dolzig autem, praefectus Salfeldiae ciuitatis, et dominus castelli, quod a Sorabis nomen duxisse putatur, remunerandum sibi esse Aquilam propterea arbitratus est, quod pro ipsius in Angliam profecti salute vota nuncupauerat. Litterae quibus id rogatus est, hae sunt. *Er Hanns vonn Dolzigk etc. etc. Ist vviderumb in Engelandt zu raiffenn abgefertigt. Als hab das ich bei etzlichen Predigern des heilsamen Gotblichen vvotes, doch in silentio bestellung thun solde, damit in gemeine mit dem heiligen gebeth vor ein person vvilche in fremden landen gebethen vwerden mocht, das der Almechtig sein gotblich gnade gnediglich verleihen vvolde, das durch dieselb vnd andere personen das vvilchs zu Gotblich ehr vnd Glori geraichenn magk ausgericht vverde. Amen! Derovvegenn mein dienstlich Bitt Ir vvollet solchs vvie Ir vvol zu thune vvisset, dem Herren Aquila vermelden, Ine doneben bitten das er solchs abuermeldt, in der gemeine mit vleisf errinnern vvolle, desf solt ir vber Gotbliche belobnung, mit einer presentz davor ich burge sein vwill, versehen vwerden, vvollet solchs neben dem herren Aquila in geheim balden vnd die person für vvelche das gebeth sonderlich geschicht, nicht offenbabren.* In parte aduersa haec: Manus est Ioan. Castiners Renthschreibers. Bis autem Nob. a Dolzig legatus Saxonis petiit Angliam, 1539 primum Aprili mense aduenit v. Seckend. Hist. Luth. p. 225. deinde mense Nouembri ex conuentu Arnstadiensis missus p. 227. Decembri mense missum dicit Sleidanus, et quidem eum in finem, vt Saxoniae Electorem repraesentaret in nuptiis Annae Cliuientis cum rege Angliae celebrandis, et cum hoc de religione consilia communicaret. P. I. p. 323. ed. Schadaei.

clbDXXVIII.

Schaererus, qui hoc anno ob veram, quam Radstadii professus erat, religionem detruncatus igneque combustus est, inter claros quidem Salfeldenses a Libio, vt et ab Hillingero in Memoria Schaereriana numeratur; sed Salfeldae (*Salfelden*) in agro Salzburgico natum fuisse praeter alios docuit Philaethus Euangelicus in dem Salzburgischen Denkmahl.

Cum post mortem Thunauii Abbatia vacaret, et Balthasar de Waldkirchen ab Hermanno Archiepiscopo Colonienfi per

per litteras Abbas renuntiatus esset; restitit Ioannes Saxoniae Elector et non proxime sub Imperio esse abbatem sed ex se dependere docuit. vid. Struv. Pol. Archiu. II. p. 99. Idem Hermannus d. 23. Sept., vt Episcopus Hildesensis simul et Abbatiae Salseld; praeeslet, significauit. v. Lünig. Spic. Eccl. Cont. I. p. 114.

MDCCXIX.

Caspar Aquila in Superintendentis munus solenniter inauguratus est ab iis, qui, vt res sacras inuestigatas in ordinem redigerent, legati fuerant, nimirum ab Eobaldo a Brandenstein, Christoph. a Planitz, Georg. Spalatino, Antonio Musa; neque minus Salseldiae vt et Numburgi, Rodacique, quid faciendum esset, si Imperator duriter ad rogata responderet, consilia inita sunt. v. Seckend. in Hist. Lutheran. ad ann. 1528. p. 102. Schlegel in Vita Spalatini.

MDCCC.

Ad comitia Augustana litteris Bononiae d. 21. Ian. impressis, Salseldiae d. 27. Febr. redditis ab Imperatore euocatus est, qui Abbas fuerat, et iam 1528. obierat diem suum (v. Struv. Pol. Archi. P. II. p. 101.) Thunauus. *Cur der Ehrwürdigen seinen und des Reichs Eußen und läben andächtigen Abten des Gotteshauses Salsfelden appellauerit*, facile colligi potest. Die Mercurii ante Pascha Lutherus praesente Electore in S. Ioannis aede et postridie Graefenthalii concionatus est. v. Coelest. Hist. Comitior. p. 30.

MDCCXI.

Hoc anno siluam (nigram cognominarunt, vbi olim Sorabi iudicia sua exercuerant, vnde *Kosel* (germ. *Kössel*,) in eorum vernacula (lat. iudicium) silua illa appellata est. (v. Beytraege zur Historie der Chur u. F. Saechf. Lande P. VI. p. 135.) quae Abbatis fuerat, aere suo sibi comparasse ciuitatem Libius auctor est.

MDCCXII.

Cum Reinholdus et Io. Rentsch Consules essent, Sala extra ripas

ripas diffuxit ita, vt et pons lapideus facta ruina sequenti anno refici debuerit. Lib.

CIO DXXXIII.

Fidem suam adstrinxerunt ciues cum senatu Ioanni Friderico, qui beneficia iis concessa rata habuit.

Denuo inquisituri in religionis statum, ipsorumque, qui eam pro concione docerent, mores, accesserunt, sententiamque Aquilae de mortuis in posterum extra portam paganam (Dorfforte) sepeliendis vna voce et consensu approbauerunt.

Hoc anno Io. Fridericus Elector cum a Comite de Mansfeld, quae ad Abbatiam pertinuerant, redemisset, per se et Io. Ernesti pupilli sui nomine Erhardum ab Enzenberg de censibus, quos se habere in pago Breterniz professus erat, in fidem recepit.

Calendis Februar. Imperator Ioannem Archiepiscopum Lundiniensem per libellos renunciauerat abbatem Salsfeld.

CIO DXXXIV.

Scholastici, cum praeceptores, tum discipuli, qui antea prope Ioannis aedem conuenerant, in domum Nudipedum migrarunt, quorum ex numero quinque adhuc fuere superstites, qui in postica domus parte delituerunt. Rectores Sagittarius hoc ordine recenset

1. Iacobus Sigel.
2. Martinus Werner.
3. M. Ludouicus Valerius,
4. M. Paulus Faber.
5. M. Dauid Aquila.
6. M. Fridericus Koch.
7. M. Adamus Byfander.
8. M. Jo. Groba.
9. M. Erhardus Wendler.
10. M. Jo. Rüdiger.
11. M. Samuel Haunschild.
12. M. Jo. Sauer.

13. Dauid

13. David Heumann.
 14. M. Jo. Schuchmann.
 15. Caspar Sagittarius.
 16. M. Christian Zeidler.

clōDXXXVI.

Philippus Melancthon ad senatum litteras dedit, quae sequuntur: *Meine vwillige Dienst zuvor, Erbare vveise günstige herrn und Freund. Als ich kurtz an E. W. für etliche Jungen, vvelichen E. W. billig zu studio ein zeitlang gethan, geschriben hab, ist hernach zu mir kommen Johannes Pfrund auch eines Bürgers, Son in E. Stat, und hat mich gebeten, ihn E. W. zu commendiren dar auf ich ihn von seinem furnehmen und studio fleisig gefraget, denn christ elter denn die andern, So vveißt ich dasi ebr vor einen Jar angefangen in iure zu studiren, vveil ich denn vernommen, das Ehr darinn, nehmlich in studio juris gern fortfabren vvolte, und mich bedünckt, er sey zu diesem studio geschükt, bitt ich E. W. vwoelle ihm auch noch etlich Jar hülf thun, denn zu hoffen, ebr vverde etwa mit der Zeit auch der Stat dienen koennen, So hoer ich, das er von den Seinen sich in studio nicht erhalten koenne, Eyvr Weisheit, als die verständigen vvisen das man Lent aufziehen muß, und ist hierinn billig zu achten, das den ickigen so von Natur zu einem studio geschükt. Fürderung geschebe: derhalben ich für gedachten Iohann Pfrund auch zu bitten verurfacbt, und bitt E. W. vvolle mein Schreiben freundlich verstehen. Gott bevvahe E. W. allezeit gnädiglich. datur Wutenberg. Montags nach assumptionis Mariae Virginis 1536.*

*Den Erbarñ und vweisen Hn. Bürgermeistern und Radt zu Salveldt,
 meinen gunstigen Herrn.*

clōDXXXVII.

Cum adhuc vnus Diaconus tantum fuisset, iam alterum locum obtinuit Iohannes Schutzlach: neque minus et aegrotantium, qui pauperes essent, cura habita est, dum Georgius Pfalerus cum vxore

clōDXXXVIII.

Quingentos florenos ita legiuit, vt medicus ex vsuris decem quotannis acciperet, quae autem residua essent ad aegros reficiendos adhiberentur.

In

48 5392 318 0 318
In Schola Johanni Gerhardo Baccalaureo successit M. Christophorus Encelius, qui sequenti anno se munere abdicauit, et postea Osterburgi, vbi Parochus fuit scripsit Chronicon *der Aalen Marek Brandenburg.*

Sed cetera alio loco. Iam INSPECTORES EXCELLENTISSIMOS SPECTATISSIMOSQVE, PATRONOS atque FAVTORES, vt solenni scholae lustrationi beneuole interesse velint, etiam atque etiam rogamus.

Dab. A. D. XIV. MAII.

Conspectus Lectionum.

- I. Cant. O GOtt, du frommer GOtt,
- II. Theol. I. et II.
- III. Lat. I.
- IV. Lat. II.
- V. Histor. I. et II.
- VI. Lat. III.
- VII. Graec. III.
- VIII. Drum o JEsu, du alleine etc,

Hor. II.

- I. Herzallerliebster GOtt.
- II. Theol. III.
- III. Graec. II.
- IV. Hebr. I. et II.
- V. Graec. I.
- VI. Histor. I.
- VII. Mein Herz sey GOttes Lobethal.

Pon Yd 5392, QK
(1/3)

ULB Halle

3

002 698 501

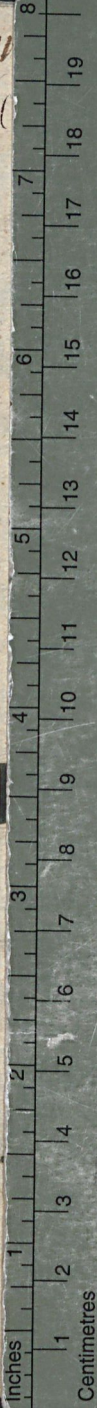

Sb

VD 18

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

1

Yd
5392

BILIA
M
VITATIS
ERE

RATIONEM
AI.

SSIMOS

SSIMOS

TORES

NOS

RES

LOCHMAN

MEDEMANIANIS.

